

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

Kommunstyrelsen

Svar på motion från Carolin Robson (MP) m fl att minska ljusföroreningarna

Ärendet

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 2 december 2024 (§ 211) väckte Carolin Robson (MP) med flera en motion om att minska ljusföroreningarna.

Motionen uppmanar kommunfullmäktige att uppdra åt kommunstyrelsen att verka för att ett belysningsprogram med riktlinjer tas fram med syftet att minska ljusföroreningarna i kommunen samt att riktlinjer i detta belysningsprogram tillämpas i alla relevanta projekt.

Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning visar att ett aktivt arbete redan pågår för att minimera ljusföroreningar. Detta arbete utgår från de riktlinjer som fastställs i kommunens översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige den 9 maj 2022 (§ 54).

Samhällsutvecklingsförvaltningens förslag till beslut

Kommunstyrelsens beslut

I ärenden om beredning om motioner lämnas förslag till beslut av kommunstyrelsens ordförande.

Bakgrund

Motionen uppmanar kommunfullmäktige att uppdra åt kommunstyrelsen att verka för att ett belysningsprogram med riktlinjer tas fram med syftet att minska ljusföroreningarna i kommunen samt att riktlinjer i detta belysningsprogram tillämpas i alla relevanta projekt.

Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning

Allt liv på jorden är anpassat efter solens upp och nedgång. Ljus styr hormoncykler, årsrytm och beteenden och då vi tillför allt mer artificiellt ljus så påverkas både människor, växter och djur.

Ljusföroreningar är summan av de skadliga effekterna av ljus på natten, exempelvis störningar på ekosystem och arter. Ljusföroreningar har en negativ påverkan på nattaktiva djur som är beroende av mörker, lockar insekter till lampor där de dör av utmattning och får nattflyttande fåglar att flyga fel.

Kommunorganisationen är väl medveten om hur artificiellt ljus påverkar den naturliga ljus- och mörkercykeln, och bedriver ett strukturerat och aktivt arbete för att motverka de negativa effekterna. Arbetet utgår från de

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

riktlinjer som återfinns i översiktsplanen som antogs av kommunfullmäktige den 9 maj 2022 (§ 54). Av avsnitt 6.2.5.5. *Ljusföroreningar* framgår följande: ”Kommunen bör lyfta fram risken för ljusföroreningar vid planering. Detta är särskilt viktigt i och i närheten av kommunens grönområden”.

Översiktsplanens riktlinjer fastslår även följande:

- *Ny belysning ska bidra till att minska ljusföroreningar.*
- *Bebyggelse ska utformas så att risken för ljusföroreningar minimeras.*
- *Rörelsestyrd eller självaktiverande belysning bör prioriteras där så är lämpligt utifrån ett trygghetsperspektiv.*
- *Reglering av befintlig belysning ska kontinuerligt genomföras för att stävja ljusföroreningar. Detta kan exempelvis vara belysning från båtclubbar som belyser yta utanför båtclubbens område inklusive vattenyta vilket kan störa nattaktiva arter.*
- *Äldre belysning har ofta sämre energieffektivitet, felaktig placering kan ge spill ljus och bör bytas ut samt placeras korrekt.*

Samhällsutvecklingsförvaltningen framför att ett flertal åtgärder redan har genomförts för att minska ljusföroreningar. Exempelvis har vissa felriktade strålkastare på kommunens mark tagits bort. Dialog har förts med båtclubbar för att minska ljusföroreningar och informationsträff har hållits med Naturskyddsföreningen om ljusföroreningar.

De områden som pekats ut som särskilt viktiga i samhällsutvecklingsförvaltningens fladdermusinventering har varit prioriterade, såsom Nora träsk, där åtgärder framöver inkluderar byte av armatur och styrning av belysning så det minimerar påverkan för nattlevande djur och insekter.

Arbete pågår med att se över samtliga belysningsprogram gällande avskärmning, riktning och på några platser årstidsstyrning för att orsaka minimalt med spill av ljus. I samband med ordinarie armaturbyte på sträckor nära viktiga naturområden byts dessa till armaturer som är anpassade för nattlevande djur och insekter.

Vid Bernhardsbergsparken kommer belysning med lågt kelvinvärde/färgtemperatur testas som ett pilotprojekt. Målsättningen är att framöver få en belysning som är generellt snällare mot nattlevande djur och insekter men som samtidigt uppfyller trygghetsaspekten.

Bildningsförvaltningen arbetar i linje med samhällsutvecklingsförvaltningen och ser över avskärmning från armaturer vid idrottsplatser och har installerat rörelsestyrd belysning. Ett styrsystem för att möjliggöra sänkning av ljusintensitet efter behov och dimring när planer inte används installeras under 2025. Exempelvis går belysningen bara på 50 procents kapacitet vid träning på planer.

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

Miljö- och stadsbyggnadskontoret genomför i samband med detaljplanering avvägningar där frågan om ljusföroreningar är viktig både ur ett miljö- och hälsoperspektiv, för stadsbildens gestaltning, människors trygghet såväl som för djurlivet.

Vid bygglovsprövning är handlingsutrymmet begränsat av det som regleras i plan- och bygglagstiftningen. I de fall det är aktuellt – exempelvis vid fasadbelysning, belysta skyltar eller större ljusinstallationer med betydande påverkan på omgivningen – görs noggranna avvägningar i syfte att minimera ljusföroreningar.

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning

Kommunorganisationen är väl medveten om hur artificiellt ljus påverkar den naturliga ljus- och mörkercykeln, och bedriver ett strukturerat och aktivt arbete för att motverka de negativa effekterna.

Motionen efterfrågar ett belysningsprogram med riktlinjer. Översiktsplanen innehåller ett avsnitt om ljusföroreningar där sådana riktlinjer finns angivna, och dessa ligger till grund för det arbete som bedrivs inom kommunorganisationen.

Kommunstyrelsen gav vid sitt sammanträde den 29 januari 2024 (§ 30) ett uppdrag till samhällsutvecklingsförvaltningen att utreda förslag till grönplan. I arbetet med framtagande av grönplanen för Danderyds kommun kan översiktsplanens riktlinjer avseende ljusföroreningar ses över och eventuellt förtydligas och förstärkas.

Konsekvenser för barn och unga

Arbetet med att minska ljusföroreningar i kommunen bedöms ha en positiv påverkan på barns rättigheter enligt barnkonventionen. Särskilt relevanta är artikel 3, som slår fast att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet, samt artikel 6 om barns rätt till liv, överlevnad och utveckling och artikel 24 om rätten till bästa möjliga hälsa och tillgång till en hälsosam miljö. Genom att minska ljusföroreningar värnas barns rätt till en hälsosam och trygg livsmiljö, något som är av grundläggande betydelse för deras fysiska och psykiska hälsa. Åtgärderna bidrar även till att bevara ekosystem och biologisk mångfald, vilket stärker barns möjligheter till utveckling och en hållbar framtid.

Ekonomiska konsekvenser

Besvarande av motionen ryms inom ordinarie budget och medför inga tillkommande kostnader.

Kerstin Andersson
Tf. Kommundirektör

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Jonas Qvarfordt

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Svar på motion från Carolin Robson (MP) m fl att minska ljusföroreningarna
2. Ordförandens förslag
3. Motionen